

Vangsåsen, 10. oktober 2019

Samfunnsmedisinsk enhet for Hamarregionen / Kommuneoverlegen

Kopi:

Fylkesmannen i Innlandet

Hamar kommune

FAU, Lunden skole

FAU, Ener ungdomsskole

FAU, Ingeberg skole

Øståslaget

Øvre Vang vel

Gåsbu vel

Ingebergbakken vel

MASSEUTKJØRING FRA VANG FJELLTAK OG VURDERINGER MOT FOLKEHELSELOVEN.

Kort sakshistorikk:

- Hamar kommune vedtok i oktober 2017 reguleringsplan for Vang fjelltak hvor de legger til grunn et uttak på 30.000 m³ masse årlig, hvorav inntil 10.000m³ kan selges/transporteres eksternt. Dette er tydelig beskrevet i bl.a. høringsuttalelsen fra Statens vegvesen, hvor de sier at om trafikken endrer seg vesentlig, må konsekvensene av dette utredes.
- Det ble argumentert med at dette var et helse-, miljø- og sikkerhetsmessig godt tiltak fordi ca. 20 000m³ masse årlig primært var til internt bruk og Vang almenning da slapp å få tilkjørt masse.
- Skanska Industrial Solution AS skrev i juni 2018, 20 års kontrakt med Vang almenning om uttak av masser fra Vang fjelltak.
- Skanska fikk i mars 2019 driftskonsesjon til årlig uttak på 75.000m³, med mulighet for ytterligere økning etter behov. Langt mer enn det kommunen har lagt til grunn i reguleringsplanen. Dette uten anmerkninger fra Statens vegvesen eller kommunen.
- Skanska startet ca 1. juni 2019 utkjøring av masser fra Vang fjelltak. Veldokumenterte private tellinger anslår at det har blitt kjørt ca. 100 turer pr. dag inklusive lørdager. Dette utgjør ca 10 000m³ i uka. Skanska oppgir her varierende tall fra 30 til 90 biler. Uansett er det noe helt annet enn de 5 bilene pr. dag Statens vegvesen anslår i sin høringsuttalelse til reguleringsplanen.
- Skanska skriver at Vang fjelltak vil være en langvarig steinressurs i Hamar-regionen, som i stor grad vil erstatte Vang Grustak og Brynsåsen.
- I reguleringsbestemmelsene er det åpnet en mulighet for produksjon av asfalt i sammenheng med fjelltaket.

Tungtrafikken går fra Vang fjelltak ca 1 km innenfor bommen på Gåsbu og ned Gåsbuvegen, Øståsvegen og Lageråvegen. Alle veiene er uten veiskulder, har for det meste fartsgrenser på 80 og 60km/t og er sterkt underdimensjonerte for 50-tonns massetransporter.

Skanska har gitt instruksjon til sine sjåførere om å bruke alle de tre veiene.

Gåsbuvegen (Fv103) er hovedfartsåre opp til Vang almenning og er allerede svært trafikkert. Tungtransporten kommer "på toppen" av dette og har skapt mange farlige situasjoner. Veien

VANGSÅSEN VEL

går stedvis tett på bebyggelse og er uten gang og sykkelsti. Veien brukes av syklist, ridende, ruller og andre myke trafikanter fra hele Hamar-området. Ski- og sykkelklubber bruker også veien til organisert trening.

Øståsvegen (Fv104) har en svært lav veistandard og er ikke godkjent for trafikk med 10-tonns akseltrykk, men brukes likevel. Veien går stedvis tett på bebyggelsen. Veien er smal, svingete og har for det meste 80km/t fartsgrense. Veibredden gir mange steder kun plass til *en* massetransport og det er derfor stor fare for møteulykker. Skolebussen slipper av barn langs hele veien, som er uten faste holdeplasser. Det har allerede oppstått mange nestenulykker med møtende trafikk og myke trafikanter.

Lageråvegen (Fv122) fikk sommeren 2019 oppgradert sin veistandard, men var egentlig ikke godkjent for denne typen trafikk. Veien er smal, svingete og har 60 og 80km/t fartsgrense. Veibredden gir mange steder kun plass til *en* massetransport i bredden og det er derfor stor fare for møteulykker. Skolebussen slipper av barn langs hele veien, som er uten faste holdeplasser. Veien går stedvis tett på bebyggelsen. Tungtransporten har siden 1. juni gått nonstop og har i tillegg til trafiksikkerheten, skapt store støyplager.

Utover dette benytter tungtrafikken **Fartvegen (Fv60)** som er skolevei for mange elever ved Lunden skole og kun har delvis gang og sykkelsti. Trafikken benytter også flere andre gjennomfartsveier i området.

Skanska og Vang almenning har ikke kommet med noen informasjon direkte til de berørte innbyggerne om at en slik trafiksituasjon ville oppstå.

Alle veiene er tilfartsveier for alle brukere av Vang almenning. Dette berører dermed innbyggere i hele regionen.

En langvarig situasjon

Skanska har skrevet en 20 års kontrakt med Vang almenning og har i konsesjonen fått mulighet til å ta ut tilsammen 2 500 000m³ masse.

Skanska og Vang almenning oppgir rv3-prosjektet i Løten/Elverum som hovedårsak til den enorme trafikken. Siden ca 1. juni har Skanska i oppdrag for Staten vegvesen kjørt ca. 100 biler i skytteltrafikk pr. dag inklusive lørdager til rv3-prosjektet. Dette er en tungtransport ca hvert 5. min.

Det er klart at massetransporten vil avta noe etter rv3-prosjektet, men flere store prosjekter som Dovrebanen og større lokale prosjekter vil komme i årene fremover. Dessuten går allerede ca 20% av trafikken fra fjelltaket til andre prosjekter i regionen. Dette vil bare øke i årene fremover: Skanska sier at *Vang fjelltak vil være en langvarig steinressurs i Hamar-regionen, som i stor grad vil erstatte Vang Grustak og Brynsåsen.*

Skanska sier at de er nøye på sikkerhet for de sjåførene som er tilknyttet rv3-prosjektet. Selv om alle transportørene følger trafikkreglene og kjører forskriftsmessig, er veinettet underdimensjonert for denne typen trafikk og mange farlige situasjoner har allerede oppstått. Nå kommer vintersesongen med glatte veier og høye brøytakanter i Øvre Vang. Det blir økt persontrafikk i forbindelse med skiutfarten til og fra Gåsbu. Kjøring fra masseuttaket er ikke forenlig med Gåsbu som hovedutfartssted for skientusiaster fra hele regionen.

Tungtransporten har helsemessige konsekvenser for beboerne

Den voldsomme økningen i tungtransport medfører helsemessige konsekvenser i form av:

- Farlige skoleveier. Skolebussrutene går på alle veiene og er for det meste uten faste holdeplasser. Det er til tider mye små barn i trafikken.

VANGSÅSEN VEL

- Det har blitt usikre forhold for myke trafikanter. Det er ikke lenger mulig trygt å gå, sykle, ri eller gå på rulleski langs veiene når tungtransporten foregår. Også vi i øvre delen av bygda blir oppfordret til å sykle på jobb. Det blir en risikosport med denne tungtrafikken.
- I Øståsvegen og Lageråvegen er det ikke plass til mer enn en massetransport og en personbil i bredden på rette strekninger. I svingene er det kun plass til massetransportene.
- På alle veiene er det stedvis bebyggelse tett på veien. De som bor der opplever store støyproblemer. Massetransportene på 50-tonn kjører forbi med hyppig frekvens kun noen meter fra husveggene. Livskvaliteten til beboerne svekkes.
- I øvre del av veinettet opplever man til tider mye løsmasse i veibanen. Dette er en fare for alle trafikanter og spesielt syklistene og rulleskigjengere.
- Noen husstander er også plaget av løsmasse som slynges av transportene og inn mot hus.
- Det kjøres ut masse utenfor godkjente driftstider 6 dager i uken.
- Det har siden 1. juni blitt kjørt massetransporter med en frekvens på ca en 50-tonnstransport hvert 5. min. Denne hyppigheten har også en direkte trafikksikkerhetsmessig konsekvens for personbiler og møtende trafikk.
- Selv om alle trafikregler blir fulgt, er veinettet underdimensjonert for denne type transport.

Tungtrafikken på lokalveinettet har alt i alt skapt mange farlige situasjoner og vil bli kritisk når vinteren setter inn på det fra før underdimensjonerte veinettet i Øvre Vang. Med brøytekanter og islagte veier kan situasjonen bli uholdbar.

Ingen konsekvensutredning av massetransport på lokalveinettet.

- I forbindelse med reguleringsplanen leverte Vang almenning en ROS-analysen av Vang fjelltak utført av Rambøll. Der er **ikke** tungtrafikk på lokalveinettet vurdert. Dette er den eneste risiko og sårbarhetsanalysen som er gjort i forbindelse med opprettelsen av Vang fjelltak.
- I forbindelse med Skanskas driftskonsesjonssøknad er det ikke utført noe ny konsekvensutredning av effektene den voldsomme økningen av uttransportert masse vil ha på lokalveinettet.
- Statens vegvesen har ikke foretatt noen konsekvensutredning av effekten av massetransportene vil ha på lokalveinettet, dette til tross for at Statens vegvesen påpeker at det må gjøres i forbindelse med den opprinnelige reguleringsplanen.
- Det foreligger med andre ord **ingen** konsekvensutredning av lokalveinettet opp mot masseutkjøringen fra fjelltaket.
- **Statens vegvesen har en svært uheldig dobbeltrolle her: De forvalter både sikkerheten på veinettet og er stormottaker av masse fra Vang fjelltak.**
- Det er derfor svært viktig å få gjort en uavhengig vurdering av de helse-, miljø- og sikkerhetsmessige effektene denne trafikken har på lokalveinettet. Det er også viktig å få på plass de nødvendige begrensninger og sikkerhetstiltak **før** tungtrafikken eventuelt kan fortsette.

VANGSÅSEN VEL

Vurdering av virksomheten/tiltaket sett opp mot Folkehelseloven.

Bak dette brevet står velforeninger i øvre Vang. Styret i FAU ved Lunden skole slutter seg også til når det gjelder trafikksikkerhetsmessige betraktninger. Det vi ønsker, er å få rede på hvilke vurderinger som er gjort i henhold til Folkehelselovens §9 som sier at *Kommunen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen.*

Videre henviser vi til §10 hvor det er en plikt til å innhente godkjenning fra kommunen før eller ved iverksetting av virksomhet som kan ha innvirkning på helsen. Det samme gjelder ved endring av slik virksomhet.

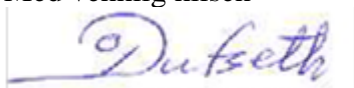
- **Har kommunen gjort vurderinger i forhold til Folkehelseloven av de helse-, miljø- og sikkerhetsmessige konsekvensene av reguleringsplan for Vang fjelltak i oktober 2017 og av driftskonsesjon som ble gitt i mars 2019? Da først og fremst i forhold til den voldsomme økning av tungtransport på veinettet i Øvre Vang?**

Denne trafikken på lokalveinettet medfører alvorlige trafikksikkerhetsproblemer samt støv- og støyplager for brukere fra hele regionen. Situasjonen vil med vinterføre bli kritisk på veiene i Øvre Vang og vi ønsker å sende et tydelig varsko til kommunen.

- Hvis det foreligger utredning av de helsemessige effektene av massetransporten på lokalveinettet i Øvre Vang, opp mot Folkehelseloven, ønsker vi å få dette oversendt.
- Hvis ikke det foreligger en utredning av de helsemessige konsekvenser som trafikksikkerhet, støv- og støyplager, krever vi at masseutkjøringen fra Vang fjelltak stanses inntil forholdet er behandlet med formelt riktig saksbehandling i henhold til Folkehelselovens §9, §10 og §11.

Dette brevet sendes fram i forståelse med styret i FAU ved Lunden skole og de velforeningene som berøres av massetransporten, Øståslaget, Øvre Vang vel, Gåsbu vel og Ingebergbakken vel.

Med vennlig hilsen

Oddvar Dufseth
Leder Vangsåsen vel

Referanser:

Vang almennings ROS-analyse av Vang fjelltak til reguleringsplanen finnes i kommunens arkiver.

Søknaden om Skanskas driftskonsesjon for Vang fjelltak finnes her:

<https://dirmin.no/hoering/vang-fjelltak-i-hamar-kommune-driftskonsesjon>

Underskriftskampanje for å stoppe masseutkjøringen fra Vang fjelltak:

<https://www.underskrift.no/vis/7687/>

VANGSÅSEN VEL

Kart over de mest berørte veiene i Øvre Vang:

